UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

XIII. De testibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

ponantur, atq; in monaſterium ad tempus arbitrio ſuperioris præfiniendum detrudantur, beneficiisq; & officiis Eccleſiaſticis priventur. Laici verò utriuſque ſexus excommunicationis & aliis pœnis juris tam civilis quàm canonici ſubjaceant.

Idem, univerſis & ſingulis locorum ordinariis dominii Venetorum.

In ſtrigas & ſortilegos, ut contra hæreticos vehementer ſuſpectos procedi ſolet, quia ea perpetrant, quæ manifeſtè ſapiunt hæreſim.

CAP. VI.

HOneſtis petentium votis libenter annuimus, eaque favoribus perſequimur opportunis. Alias ad petitionem dilectorum filiorum nobilium virorum Ducis & dominii Venetorum, cùm in Brixienſi & Bergomenſi civitatibus & diœceſibus quoddam hominum genus pernicioſiſſimum ac damnatiſſimum labe hæretica, per quam ſuſcepto renunciabatur baptiſmatis ſacramento, Dominum abnegabant, & ſatanæ, cujus conſilio ſeducebantur, corpora & animas conferebant, & ut illi rem gratam facerent, in necandis infantibus paſſim ſtudebant, & alia maleficia & ſortilegia exercere non verebantur, quod ita factum eſſe videbatur, ut ad eorum errorem extirpandum opportuna adhiberentur remedia. Volentes etiam ejuſdem generis nonnullos indicibili pœna obſtinatè vitam potius perfidè amittere, quàm errorem ſuum cognoſcere maluiſſe, & propterea de rigoroſo nimium (ut dicebatur) veſtri ordinariorum contra tales proceſſu dubitantes, venerabilem fratrem Epiſcopum Polenſem noſtrum & Apoſtolicæ ſedis apud eoſdem Ducem & Dominium, Nuncium vobis adjungendum duximus, cum facultate per ſe vel alium, ſeu alios proceſſus per vos habitos, ſeu factos examinandi, & revidendi: & ſi vos Inquiſitores proceſſus ritè & rectè, ac juxta formam juris habitos feciſſetis, contra tale hominum damnatorum genus unà vobiſcum procedendi & inquirendi, necnon procuratores & advocatos, ſcribas, cæterosque ad Inquiſitionis præfatæ exercitium neceſſarios & opportunos, officiales & miniſtros cum competentibus ſalariis deputandi, & homines prædictos (quòd redire ad Eccleſiæ unitatem vellent) clementer ſuſcipiendi, eisque pœnitentiam ſalutarem injungendi, & eos abſolvendi etiam in utroque foro, & incorrigibiles condemnandi, & brachio ſeculari tradendi, cæteraq; quæ vos de jure vel conſuetudine facere poſſetis & deberetis faciendi, exercendi, & exequendi, prout in literis deſuper confectis continetur. Cùm igitur commiſſionis hujuſmodi vigore præfatus nuncius, venerabilem fratrem Epiſcopum Iuſtinopolitanum in partibus illis commorantem, ad præmiſſa unà vobiſcum pertractanda & exequenda ſubdelegaverit, vosque & ipſe ſubdelegatus in valle Communica Brixienſis diœceſis, ubi maximè hujuſmodi damnati generis homines vigent & pullulant, proceſſeritis, ac nonnullos culpabiles repertos, & curiæ ſeculari tradendos, necnon jam condemnatos habueritis, videtur quòd per Venetorum collegium Prætori Brixienſi mandatum fuerit, ne ſententias hujuſmodi exequeretur, & vobis & eidem ſubdelegato, ne ad executionem illarum procederetis, inhiberet, prout inhibitum fuit: ac expenſas & ſalaria pro hujuſmodi inquiſitionis negotio neceſſaria ſubmoveret, & retraheret: necnon proceſſus contra culpabiles prædictos habitos & factos eis tranſmitteret, ſeu tranſmitti faceret: & quod deterius eſt, ſubdelegatum prædictum ad coram eis in civitate Venetiarum comparendum cogeret & compelleret, prout coactus & compulſus fuit. Et quia propter dictas literas, in quibus dictus nuncius adjunctus fuit, ab aliquibus hæſitatur, an propter hoc facultas veſtra diminuta exiſtat, ita quòd prout ante duas hujuſmodi literas potuiſſetis, procedere non poſſitis, indecensque, & contra juris & ſacrorum canonum diſpoſitionem, ac Eccleſiaſticam libertatem exiſtat, laicos de perſonis & cauſis Eccleſiaſticis ſe intromittere, nullamque injunctam à nobis executionem adimplere, niſi proceſſibus, ac ſententiis per eos viſis & examinatis, ac ſi ipſi in clericos cauſasque Eccleſiaſticas ſuperioritatem & juriſdictionem haberent: cùm tamen in clericos cauſasque hujuſmodi laicis nulla facultas attributa ſit, quos obſequendi & exequendi manet neceſſitas, non auctoritas imperandi, propter quod inter Chriſti fideles non modicum ſurgit ſcandalum. Nos igitur, ne quod ad ſalutem animarum, & dictarum cauſarum faciliorem expeditionem introductum eſt, in damnum & percellationem convertatur; & propterea ob diuturnitatem temporis infœlices animæ hujuſmodi peccatis magis graventur, & ad omne circa hoc dubium tollendum, vos prout ante datas dictas literas de jure & conſuetudine ſeu privilegio procedere poteratis, necnon etiam contra maleficos & ſortilegos, ac à fide apoſtatantes, prout criminis poſtulaverit qualitas, procedere poſſe & debere, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium decernimus & declaramus, vobis committentes & mandantes, ut eoſdem Venetos, & illorum Ducem, ac officiales ſuos, ne ipſi ulterius in hujuſmodi cauſis ſe intromittãt, ſed quòd injunctas ſibi executiones, & fortè injungendas, poſtquam requiſiti fuerint, ſine aliqua proceſſuum, per dictos Eccleſiaſticos judices factorum viſione, vel examinatione promptè exequantur, moneatis & hortemini. Et ſi hoc facere neglexerint, vel recuſaverint, vos eos per cenſuras Eccleſiaſticas & alia juris oportuna remedia, appellatione poſtpoſita, compellatis. Datum Romæ 15. Februarii 1521.

TITVLVS XIII.

DE TESTIBVS.

Pius Quintus.

Perjurii & falſi rei habentur qui in cauſis civilibus aut criminalibus dicta teſtium ſine judicis auctoritate detegunt.

CAP. I.

LIcet contra Notarios, qui in cauſis, tam criminalibus, quàm civilibus, dicta teſtium, aut reorum reſponſiones abſque judicis decreto partibus patefaciunt, multæ conſtitutiones editæ ſint, eosque tanquam falſi reos, & infames, ac perjuros puniri debere ſtatutum ſit, nihilominus quia a magis timetur quod ſæpius cavetur, & ut in futurum timore pœnæ, ſi non Dei timore arceantur, omnes & ſingulas cenſuras & pœnas, contra eos, qui talia deliquerint latas, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium approbamus, confirmamus, & innovamus, nec de earum rigore, propter illarum forſan inobſervantiam, aut prædeceſſorum noſtrorum, & etiam noſtram, ac officialium, & miniſtrorum eorundem, & noſtrorum tolerantiam quicquam relaxatum aut remiſſum eſſe, ac eaſdem in ſuo priſtino robore & vigore permanere decernimus & declaramus. Et ut pœnarum certitudo omnibus hic in alma noſtra innoteſcat, ſtatuimus, decernimus, & declaramus, omnes & ſingulos Notarios, tam principales, quàm ſubſtitutos, executores quoque, ac carcerum cuſtodes, cæterosque, quibus tam vigore ſui officii, quàm aliàs quomodocunq; reos, dum in carceribus ſecretis detinentur, facultas alloquendi conceditur, qui reorum b reſponſiones, ac teſtium in dictis cauſis depoſitiones propalare in totum vel in parte, dicto aut facto, quibuſvis perſonis cujuſcunque conditionis, prærogativæ, & dignitatis, tam mundanæ, quam Eccleſiaſticæ exiſtant, abſque judicis, coram quo cauſa vertitur, & Procuratoris fiſcalis licentia auſi fuerint, aut eiſdem reis & teſtibus, donec in ſecretis retinentur, etiam quarumvis perſonarum, ut ſupra quomodolibet qualifi-

a *Magis timetur quod ſæpius cavetur.* b *Reorum reſponſiones, & teſtium depoſitiones non debent publicari.*

catarum, vel nomine eorundem reorum & teſtium, vel aliis etiam extra carceres exiſtentium nomine eorundem carceratorum nuncium, epiſtolam, literas, vel (ut vulgò dicitur) ambaſciatas ferre, abſq; ejuſdem Iudicis & Procuratoris fiſcalis licentia, ultra pœnas eis à jure vel ſtatuto inflictas, pœnam relegationis in perpetuum, vel ad tempus ad triremes, & ſi qualitas facti id exegerit, & judici videbitur, etiam ultimi ſupplicii incurrere, & puniri debere præcipimus & mandamus, ſicq; per quoſcunque judices quavis auctoritate fungêtes puniri & condemnari, & non aliter, declaramus. Rom. 23. Iul. 1568.

TITVLVS XIV.
DE MONETARVM TONSORIBVS.

Pius Quintus.

Ultimi ſupplicii pœna afficiuntur aureæ & argenteæ monetæ tonſores.

CAP. I.

CVm nil magis humanæ vitæ commercio ſit neceſſarium, quàm pecuniarum uſus, quæ hominibus cuncta humano victui neceſſaria præbent: decet Romanum Pontificem ad ea libenter intendere, per quæ pecuniæ ipſæ non ſolùm non adulterentur, verùm etiam in primævo illarum ſtatu ab omnibus illæſæ conſerventur. Quod, & ſi cunctis in locis, præcipuè tamen in hac alma urbe noſtra, quàm glorioſi Apoſtolorum Principes martyrio ſuo conſecrarunt, & ad quam veluti communem omnium matrem gentes undequaque concurrunt, ſingulisque aliis dominiis, terris, & locis, nobis & ſedi Apoſtolicæ mediatè vel immediatè ſubjectis, curandum eſt, ut & ad illam venientibus vitiorum exempla non proponantur, & quibuſvis peccandi materies ſuccidatur. Attendentes itaque quòd licet monetarum aurearum tonſoribus ultimi ſupplicii de jure ſit inflicta pœna, argenteas tamen monetas tondentibus ſatis minor pœna impoſita ſit. Ac animo revolventes, quàm par ſit utriuſque delictum, cùm ii qui argenteas minuunt, nulla alia de cauſa ab aurearum mutilatione, niſi ob earum defectum, ſubſiſtant, ac propterea eodem juris rigore, in utroque ſæviendum eſſe, æquum reputantes. Motu ſimili, &c. hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione ſtatuimus, eos qui argenteas tondent monetas, ultimi ſupplicii, & ea quæ aureorum tonſores hactenus puniti ſunt, & de jure puniri debent, pœna puniendos eſſe, & ita ab omnibus, quibus Iudicis officium non tam in alma urbe noſtra, quàm alibi in toto ſtatu Eccleſiaſtico commiſſum eſt, quovis nomine cenſeantur, & quavis auctoritate præfulgeant, injunctum eſt, puniri volumus & mandamus. Diſtrictius inhibentes ſingulis terrarum, locorum, & civitatum dominis in temporalibus, ne Iudices præfatos in præmiſſis hoc modo ſævientes, ſub excommunicationis, &c. impedire, moleſtare, vel inquietare audeant, vel præſumant.

TITVLVS XV.
DE LENONIBVS.

Paulus Quartus.

Lenonum ſordidum & turpe lucrum ex proſtitutione virginum corradentium pœna.

CAP. I.

LEnones & lenæ, circa proſtitutionem maſculorum verſantes, & cum eis circa proſtitutionem ipſam agentes, vel conſentientes, necnon lenones & lenæ, puellam, ſeu aliam juvenculam invitam aſſumentes, & ad neceſſitatem nutrientes, ac poſtmodum proſtituentes, & lucrum ex ejus proſtitutione captantes, quotquot fuerint ultimo ſupplicio afficiantur. Hi verò qui corrupto comite ſtuprum puero ſuaſerint, aut puellam virginem ſuper violatione ejus pudicitiæ interpellaverint, ſeu ad hoc ei quicquam donaverint, vel pretium, ut id aſſequerentur, dederint, aut domum ad hoc eis commodaverint, ſeu quicquid aliud ad effectum præmiſſorum fecerint, flagitio perfecto, capitali pœna plectantur, eo autem imperfecto, in aliquam inſulam deportentur, & inibi perpetuò relegentur, & qui in præmiſſis comites corrupti fuerint, eiſdem pœnis ſubjaceant. In cæteris verò caſibus lenones & lenæ hujuſmodi, qui de cætero lenocinii artem exercuerint, fuſtibus per urbem publicè cæſi, ab hac urbe perpetuò exulare cogantur. Et qui domos ſuos eiſdem lenonibus vel lenis de cætero ſcienter locaverint, vel ſi ignorantes id fecerint, niſi poſtquam hoc eis notificatum fuerit illos expulerint, domum ſic locatam eo ipſo amittant, & ea realiter & cum effectu priventur, & ſpolientur, & inſuper pœnam mille ſcutorum auri ab eis auferendorum, & in pios uſus convertendorum ipſo facto incurrant.

TITVLVS XVI.
DE CONCVBINARIIS ET FORnicatoribus.

Leo X. In Concilio Lateranenſi.

In publicos concubinarios animadvertere debent Synodorum provincialium ordinarii, ut omnis fornicationis ſpurcitia in laicis & clericis extincta, legis divinæ authoritas cuſtodiatur.

CAP. I.

STatuimus quòd quicunq; clericus cujuſcunq; conditionis, ſtatus, religionis, dignitatis, etiamſi Pontificalis, vel alterius præeminentiæ fuerit, qui poſt habitam præſentium a notitiam, quam habere præſumatur poſt duos menſes poſt earundem præſentium publicationem in Eccleſiis cathedralibus factam, quam ipſi diœceſani omninò facere teneantur, poſtquam præſentes ad eorum notitiam pervenerint, publicus concubinarius à perceptione fructuum omnium beneficiorum ſuorum trium menſium ſpatio ſit ipſo facto ſuſpenſus, quos ſuus ſuperior in fabricam, vel aliam evidentem Eccleſiarum utilitatem, ex quibus ii fructus percipiuntur, convertat: necnon hujuſmodi publicum concubinarium, ut primum talem eſſe noverit, mox ſuus ſuperior monere teneatur, ut infra breviſſimum terminum concubinam dimittat, & ſi illam non dimiſerit, vel dimiſſam ſeu aliam publicè reſumpſerit, jubemus ut ipſum omnibus ſuis beneficiis omninò privet. Et nihilominus ii publici concubinarii, uſq; quò cum eis per ſuos ſuperiores poſt ipſarum concubinarum dimiſſionem, manifeſtamq; vitæ emendationem fuerit diſpenſatum, ad ſuſceptionem quorumcunq; honorum, dignitatum, beneficiorum, officiorum ſint inhabiles: qui ſi poſt diſpenſationem reſiduo vomitu ad hujuſmodi publicum concubinatum redierint, ſine ſpe alicujus diſpenſationis ad prædicta prorſus inhabiles exiſtant: quodque ſi hi ad quos talium correctio pertinet, eos, ut prædictum eſt, punire neglexerint, eorum ſuperiores tam in ipſos de neglectu, quàm illos pro concubinatu modis omnibus digna punitione animadvertant b, in Conciliis etiam provincialibus, & ſynodalibus adverſus tales punire negligentes, vel de hoc crimine diffamatos, etiam per ſuſpenſionem à collatione beneficiorum, vel alia condigna pœna ſeveriter procedatur: & ſi ii quorum deſtitutio ad nos & ſedem prædictam ſpectat, per concilia provincialia aut ſuperiores propter concubinatum publi-

a *Concilium Tridentinum idem juſſit ſeſſ. 25. cap. 14. clericis concubinariis beneficiorum privationem & excommunicationem* [illegible]

b *Iiſdem fermè pœnis in concubinarios animadvertit Concil. Romenſ. ſub Eugenio II. cap. 2. in 3. Tom. Concil. pagin. 318. &* [illegible] *in Concilio Oxonien. cap. etſi forte. 3. Tom. Concil. pag. 764. in Baſil. ſeſſ. 20. 4. Tom. Conciliorum.*

cum